

Socialdepartementet

Kent Ehliasson
Generaldirektör

103 33 Stockholm

Budgetunderlag 2015-2017

Statens institutionsstyrelse överlämnar härmed budgetunderlag för 2015-2017. Beslut i ärendet har fattats av Statens institutionsstyrelsens generaldirektör. Föredragande har varit enhetschef Thomas Yde, Planeringsenheten. I den slutliga handläggningen har planeringsdirektör Urban Lindberg deltagit.

Kent Ehliasson
Generaldirektör

Thomas Yde
Enhetschef

Kopia till:

Arbetsgivarverket
Ekonomistyrningsverket
Finansdepartementet
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Statskontoret

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Adress Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 010-453 40 00
Fax 010-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Innehåll

Yrkande.....	3
Yrkande	3
SiS verksamhet.....	3
Omvärld.....	3
Skola	4
Hälso- och sjukvård	5
Säker arbetsmiljö	6
Lokaler.....	6
Ny finansieringsmodell.....	7
Yrkande 1	7
SiS ekonomi.....	7
Verksamhetens finansiering 2015-2017.....	8
Räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret	8
Anslagskredit på ramanslag.....	8
Avgiftsbelagd verksamhet.....	8
Investeringar i anläggningstillgångar och lån i Riksgäldskontoret	8

Nedan presenteras Statens institutionsstyrelses (SiS) budgetunderlag upprättat enligt föreskrifterna i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Yrkande

Yrkande

1. SiS vill åter påtala vikten av att regeringen bereder förslaget om en ny finansieringsmodell inför budgetåret 2015.

SiS verksamhet

Omvärld

Kommunernas efterfrågan styr platsbehovet inom såväl SiS ungdomsvård som inom missbruksvården. Även små förändringar i efterfrågan på SiS tjänster ger förhållandevis stora konsekvenser. Över tid har SiS tidvis behövt utöka antalet platser för att kunna bereda ungdomar och klienter plats omgående. I andra perioder, när efterfrågan har varit lägre, har SiS tvingats lägga ner avdelningar och institutioner. God framförhållning behöver dock vidtas när anpassning sker till förändrad efterfrågan, då det finns svårigheter att direkt anpassa personal och lokalkostnader samt att verksamheten behöver ta i beaktning att platser måste kunna erbjudas vid behov.

År 2013 gjordes det drygt 1 281 utskrivningar från SiS ungdomshem. Det var 20 fler än 2012. Den genomsnittliga vårdtiden minskade med åtta dygn till 140. Migrationsverkets prognoser tyder på att fler än 4 000 ensamkommande barn och ungdomar kommer att söka asyl varje år i Sverige fram till 2017. Det råder akut brist på kommunplatser vilket för många innebär placering i HVB. SiS ungdomsvård ser en relativt kraftig tillströmning av de ungdomar där HVB-placeringen lett till ett sammanbrott. Under år 2012 tog SiS emot 71 ensamkommande barn, år 2013 ökade antalet till 123. Det senaste årets kraftiga ökning av ensamkommande barn och ungdomar gör att SiS behöver se över och utveckla sin vård och behandling för att kunna svara mot de särskilda behov som dessa barn kan ha.

Antalet intagningar för vård enligt LSU har minskat avsevärt från 79 år 2011 till 42 år 2013. SiS bedömning är att detta främst beror på minskade åldersskullar, en faktisk minskad brottslighet i vissa brottstyper samt en ökad användning av alternativa påföljdsformer inom socialtjänsten. Inom de närmaste åren ökar de för ungdomsvården berörda åldersskullarna.

Antalet intagningar med stöd av LVM har under 2013 ökat till 1 011 vilket var 59 fler än 2012. Missbruksvården bedöms i stort kunna klara upp- och nedgångar i efterfrågan. Efterfrågan har under senare år varit relativt stabil sett över tid.

Inom såväl ungdomsvården som missbruksvården har många ungdomar och klienter vårdbehov som ställer särskilda krav på bemanning och kompetens. Med en högre kvalitet i vården följer ofta ökade personalkostnader. SiS arbete med kompetensinventering utifrån de kompetenskrav som ställs för vård och behandlingspersonal kan leda till ökade kostnader. Vi har också fortsatt utvecklingen av metod- och programverksamheten på institutionerna, bland annat genom en satsning på kunskapsbaserade metoder.

Skola

SiS är skolhuvudman och utgör en del av de särskilda utbildningsformerna som regleras i skollagen. Alla SiS 24 ungdomshem runt om i landet har skolverksamhet. De ungdomar som går i SiS skola har olika långa placeringstider, placeringsorsak och åldrarna varierar mellan 13-20 år.

Oavsett vårdtid eller orsaker till placeringen ska SiS skola kompensera för den utbildning den unge går miste om vid placering på institution. Det finns en ramtimplan för grundskolan som ger eleven rätt till 23 timmars undervisning i veckan. Ungdomarna tillhör oftast grund- eller gymnasieskolan, men ibland även särskolan.

Många av de ungdomar som placeras på SiS ungdomshem har svårigheter med skolan. Av de ungdomar som skrevs ut under läsåret och som intervjuades vid inskrivningen uppgav en fjärdedel att de fått gå om en klass. Cirka hälften av ungdomarna har haft svårt att hänga med i undervisningen. Majoriteten uppgav att de har skolkat i många ämnen och varit omotiverade i skolan. Hälften sa sig vilja ha hjälp med skolarbetet.

Det är en stor utmaning för SiS att ge skolgång till de ungdomar som vårdas hos oss. Majoriteten av de skolpliktiga ungdomarna deltar i skolundervisning, en hög andel hade också en planering för sin skolgång efter utskrivning. Arbetet fortgår för att öka antalet ungdomar som får minst 23 timmar skolundervisning per vecka liksom att öka andelen icke skolpliktiga ungdomar som erbjuds en fullständig skoldag. SiS ser det som ett fortsatt utvecklingsområde att skapa förutsättningar för en obruten skolgång.

Den 1 december 2013 trädde kravet om lärarlegitimation i kraft. Den som är anställd före den 1 juli 2011 får under tiden för anställningen ansvara för undervisning och betygssättning även utan legitimation fram till den 30 juni 2015. Undantagna från legitimationskravet är bland annat lärare i yrkesämnen.

Andelen behöriga lärare inom SiS var 60 procent år 2013, vilket motsvarar 125 lärare av 207. Inom gruppen "icke behöriga" finns även de lärare som undervisar i yrkeskurser och som är undantagna behörighetskravet.

Av de behöriga lärarna är det 61 som har lärarlegitimation och ytterligare 37 som har ansökt om legitimation.

Vid årsskiftet 2013-2014 deltog 39 lärare i studier. Av dessa studerade en del för att få behörighet medan en del studerade för att utöka redan befintlig behörighet.

Särskilda satsningar behöver ske för att möta kravet om lärarlegitimation.

Hälso- och sjukvård

I patientsäkerhetslagen (2010:659) som trädde i kraft 2011, anges vad vårdgivaren är skyldig att göra för att uppnå en hög patientsäkerhet i verksamheten. Lagen innebär bland annat att vårdgivaren ska bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Att vårdgivaren regelbundet följer upp verksamhetens planering, utförande, resultat och förbättringsåtgärder är av stor betydelse. Vårdgivaren ska också fortlöpande undersöka eventuella risker för vårdskador och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att undanröja riskerna eller, om det inte går, hålla dem under kontroll.

SiS arbetar med att organisera resurser för att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Detta omfattar bland annat ledning och ansvar, journalhantering, läkemedels- hantering, kvalitetssäkring och ledningssystem. För att bevaka och stärka arbetet med hälso- och sjukvårdsfrågor har SiS byggt upp en regional organisation med hälso- och sjukvårdsledare.

SiS måste alltså avsätta ansevärda resurser för att kompensera bristande tillgång till både akuta insatser från psykiatri såväl som hälsoundersökningar, behandlingar och avgiftning i både ungdomsvården och missbruksvården.

Säker arbetsmiljö

SiS verksamhet innehåller hot- och våldssituationer som innebär stora utmaningar när det gäller att skapa en säker arbetsmiljö och en trygg och säker vårdmiljö för våra klienter och ungdomar. Arbetet med att genomföra de åtgärder som Arbetsmiljöverket påtalat i ett föreläggande under 2013 fortsätter under 2014. I detta arbete är riskbedömningar det instrument som kan reducera antalet hot och våldshändelser i verksamheten. Riskbedömningen är också det första steget mot åtgärder som kan innebära ytterligare säkerhetsåtgärder vilket kan påverka behovet av resurser inom området.

Ett omfattande arbete och översyn inom arbetsmiljöområdet kommer att påbörjas under 2014 där hot och våld står i centrum.

Lokaler

SiS bedriver verksamhet på ca 40 platser i landet och hyr ca 200 000 m² institutionslokaler från olika hyresvärdar, främst av Specialfastigheter i Sverige AB. Lokalförändringar förekommer ständigt på grund av verksamhetskrav eller krav ställda av andra myndigheter. Lokalbeståndet måste även successivt förbättras och förnyas såväl ur verksamhetssynpunkt som ur arbetsmiljösynpunkt.

SiS har genom att teckna nya hyresavtal med Specialfastigheter i Sverige AB minskat lokalytorna och därmed också hyreskostnaderna.

Under 2015-2017 kommer större förändringar av verksamheten att ske med ökande lokalkostnader som följd. Under perioden planerar SiS ett antal om- och tillbyggnader för att effektivisera verksamheten: Hyrespåverkande om- och tillbyggnationer pågår vid sju institutioner. En strategisk översyn av lokalerna kommer att genomföras vid 13 institutioner. Denna kommer därefter att vara underlag för eventuella beslut om ytterligare lokalförändringar.

Utöver de hyrespåverkande projekten sker olika anpassningar av lokaler i befintlig verksamhet. Sammantaget innebär detta en ökning av hyresnivån på årsbasis med ca 25 mnkr för perioden 2015-2017. SiS räknar med att kunna finansiera planerade om- och utbyggnader med befintliga anslagsmedel.

Ny finansieringsmodell

Regeringen har (prop. 2011/12:1, 2012/13:1) upprepade gånger bedömt att SiS finansieringsmodell behöver förändras i syfte att stärka myndighetens förutsättningar att långsiktigt och effektivt styra verksamheten.

Regeringen uppdrog den 26 november 2009 åt Statskontoret att analysera Statens institutionsstyrelses styrning och finansieringsmodell. Statskontoret lämnade sin rapport till regeringen den 2010-03-24, Statens institutionsstyrelses styrning och finansieringsmodell (2010:07).

Med Statskontorets rapport som utgångspunkt gav regeringen (Socialdepartementet) Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att ge förslag på en finansieringsmodell som bättre passar Statens Institutionsstyrelse (SiS) verksamhet än dagens modell (S2010/9059/ST).

Uppdraget redovisades till Socialdepartementet den 2011-04-29 (Dnr: 10-1248/2010).

Yrkande 1

SiS vill åter påtala vikten av att regeringen bereder förslaget om en ny finansieringsmodell inför budgetåret 2015.

SiS ekonomi

SiS har de senaste åren haft en ekonomi i balans. För 2014 är det ingående överföringsbeloppet på SiS ramanslag 10 miljoner kr (mnkr).

Verksamhetens finansiering 2015-2017

De disponibla avgiftsinkomsterna beräknas öka med årliga avgiftsökningar på 2,5 procent. Föreslagen finansiering av verksamheten ser ut enligt följande under de kommande åren (belopp i tkr). Angivna anslagsbelopp för 2015 – 2017 är hämtade från Hermes.

	2013 Utfall	2014 Prognos	2015 Beräkn	2016 Beräkn	2017 Beräkn
Anslag: utgiftsområde 09, anslag 04 006 ap I	849 066	878 119	892 846	919 413	945 056
Avgiftsinkomster som disponeras	1 391 684	1 388 052	1 423 000	1 459 000	1 495 000
Övriga inkomster som disponeras					
Intäkter av bidrag	5 997	1 248	2 000	2 000	2 000
Finansiella intäkter	672	300	500	500	500
Verksamhetens finansiering	2 247 419	2 267 719	2 318 346	2 380 913	2 442 556

Räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret

SiS anholder om att få behålla nuvarande räntekontokredit på 218 309 tkr.

Anslagskredit på ramanslag

SiS anser att anslagskreditens storlek bör hanteras i samband med regeringens beredning av finansieringsmodellen. Liksom tidigare bedömer SiS att anslagskreditens storlek bör relateras till omslutningen.

Avgiftsbelagd verksamhet

SiS får fr.o.m. år 2012 ifråga om verksamhet enligt 6 kap. 3 § tredje stycket socialtjänstlagen meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Myndighetens har fortsatt att vidareutveckla sin interna ekonomistyrningsmodell. Detta har resulterat i att vårdavgifterna bättre anpassats till de tjänster som SiS utför.

Investeringar i anläggningstillgångar och lån i Riksgäldskontoret

SiS investeringsbehov är enligt internbudgeten uppskattat till 54 mnkr. De planerade investeringarna avser framförallt lokaler, fordon, säkerhet och kommunikation/IT. Bedömningen är att SiS klarar att göra kommande investeringar inom den beslutade låneramen på 120 miljoner kronor.

Tabellen nedan visar SiS investeringsbehov de kommande åren (belopp i tkr):

	2014	2015	2016	2017
	Prognos	Beräkn	Beräkn	Beräkn
IB lån i RGK	58 598	85 598	99 298	109 698
Beräknad nyupplåning	54 000	45 000	45 000	45 000
varav för investering i immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0
Beräknad amortering	27 000	31 300	34 600	37 100
UB lån i RGK	85 598	99 298	109 698	117 598
Beslutat/föreslagen låneram	120 000	120 000	120 000	120 000
Beräknad ränteutgift	500	300	300	300
Räntekonto	100	100	100	100
lån	400	200	200	200
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	1,5%	1,8%	2,0%	2,5%
Finansiering av räntor och amorteringar				
anslag: utgiftsområde 09, anslag 04 006 ap I	10 600	12 100	13 400	14 400
avgifter	16 900	19 500	21 500	23 000